

[Erik Hansen (Ålborg amt.)]

er naturligvis en situation, som er aldeles uholdbar. Vi må finde andre veje til at få etableret kontakten mellem danske arbejdsgivere, der mangler arbejdskraft og ikke kan skaffe dansk arbejdskraft, og så gæstearbejderne. Jeg vil mene, det er helt nødvendigt, at etableringen af kontakt sker i gæstearbejderens hjemland, og at arbejdstilladelse betinges af, at arbejdsgiveren garanterer gæstearbejderen arbejde i en vis periode. Værdigheden af den periode, en arbejdstilladelse skal gælde, kan jo så diskuteres. Jeg vil gerne pege på, at der i dag er tradition for, at arbejdstilladelse indrømmes første gang i en 6 måneders periode; det kunne i og for sig være det kriterium, der blev lagt til grund ved de nye beregninger.

Der er mange andre problemer. Jeg skal nævne i flæng: helbredsundersøgelsen, som efterhånden visse steder er ved at blive sat i system, medens der andre steder er uholdbare tilstande, og boligproblemet, som jo ofte og med rette fremdrages. Her er der jo planlagt det meget omtalte byggeri i Avedøre Holme, der først og fremmest tænkes anvendt som introduktionscentre; samtidig vil de gæstearbejderkollegier, man forventer at få mulighed for at bygge, være tiltrængte supplementter til det, der i øvrigt findes sted.

Når vi planlægger, hvad vi skal foretage os for at give gæstearbejderne rimelige boligforhold, må vi være opmærksom på, at der er forskel på de gæstearbejdere, der kommer her, fordi de synes bedre om vor måde at leve på, og dem, der kommer her som direkte eller indirekte politiske flygtninge, og som har det mål at blive her i landet for stedse. For de sidstnævnte gælder det, at de skal lære sproget, vore levevaner, få en dansk omgangskreds osv. Hvad de andre angår — og det er vel de mange — drejer det sig om gæstearbejdere, der kommer hertil, fordi de forventer at få et efter deres hjemlige forhold vellønnet arbejde. De lader familien blive i hjemlandet og forsøger at spare op; de har hverken lyst eller forudsætninger for at lære vort sprog, men søger først og fremmest omgang med deres egne landsmænd her i landet. Denne sidste kategori har behov for gode og billige værelser, men fremfor alt har de behov for fælles lokaliteter, hvor de kan mødes, med faciliteter,

der ikke er for bekostelige for dem. Her kunne og burde der sikkert på mange områder gøres betydelig mere, end der gøres i dag, og det kunne gøres af institutioner og af foreninger, der ligger uden for de ministerielle kontorer.

Må jeg til slut sige dette: gæstearbejderne udfylder en plads i produktionslivet. Vi har behov for dem, men det ville være helt forkert at stille det op, som om vi på det groveste udnyttede gæstearbejderne i produktionen, for at vi hastigere kunne sætte levestandarden i vejret. Der kan nævnes mange eksempler på gæstearbejdere, der er skuffede, det ved vi alle sammen, men der kan også nævnes eksempler på det omvendte. Adskillige af de gæstearbejdere, der kommer her, kommer fra lande, hvor de ikke har kunnet finde beskæftigelse. De kommer fra lande, hvor hverken social forsyning eller dagpenge sikrer mod nød i tilfælde af arbejdsløshed. For mange af gæstearbejderne — ikke for dem alle, det erkender jeg fuldt ud — er arbejdstilladelse her i landet noget, der trægtes efter, fordi det betragtes som fordelagtigt, fordi det indeholder en mulighed, de gerne vil udnytte.

Med disse bemærkninger skal jeg på det radikale venstres vegne sige, at det foreliggende forslag indeholder mange principielt rigtige ting, men at problemet efter vor opfattelse er løst forinden.

Aksel Larsen: Ordføreren for forslagsstillerne sagde meget rigtigt, at tiden ikke tillader, at man her kommer ind på alle sider af problemet omkring gæste- eller fremmedarbejderne. Det skal jeg da heller ikke forsøge på. Det er heller ikke nødvendigt ved denne lejlighed, dels fordi det forslag, vi her har til formel behandling, er uhyre begrænset, dels fordi den foranstaltning, der foreslås, allerede er foretaget af arbejdsministeren. Der er gennemført et midlertidigt stop for tilgang af gæste- eller fremmedarbejdere, medens man undersøger problemet nærmere for at hitte ud af, hvad man vil gøre på længere sigt.

Det er i sig selv ikke nogen løsning, men man kan naturligvis gøre den slags midlertidigt i en nødsituation, og jeg har indtryk af, at vi befinder os i en sådan nødsituation. Vi befinder os i en nødsituation af den simple grund, at man hidtil overhovedet ikke har